

EESTI KEELE TEISE KEELENA RIIGIEKSAMI ERISTUSKIRI 2013

1. Gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid

Tulenevalt haridusministri 17. septembri 2010. a määruse nr 59 „Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise, koostamise, läbiviimise ja hindamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord”, on gümnaasiumi lõpueksamite eesmärgid järgmised:

- 1) tagada eksamitulemuste üleriigiline võrreldavus, et õpilane, lapsevanem, kool ja kooli pidaja saaksid võimalikult objektiivse ettekujutuse õpitulemuste saavutatusest;
- 2) anda koolile, kooli pidajale, haridus- ja teadusministeeriumile, õpilastele, lastevanematele tagasisidet õppimise ning õpetamise tulemuslikkusest koolis;
- 3) saada ülevaade riiklikus õppekavas sätestatud õpitulemuste saavutatusest eksamiainetes hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada õppekava rakendamist, suunata eksamiülesannete valiku kaudu õppeprotsessi;
- 5) siduda järjestikuste haridustasemetega õppekavad ning võimaldada kasutada riigieksamitulemusi õpingute jätkamisel, anda võimalus kasutada riigieksamitulemusi rahvusvahelisel tasandil.

Eesti keele kui teise keele riigieksam kontrollib kirjutamis-, kuulamis-, lugemis- ja rääkimisoskust ning keelepädevust. Riigieksam toetub õppekavale ja Euroopa keeleõppe raamdokumendile ning vastab ligilähedaselt Euroopa Nõukogu keeleoskustasemetega süsteemi B2-taseme kirjeldusele.

2. Eksami sihtrühm

Eksami sihtrühm on gümnaasiumide ja keskharidust andvate kutseõppeasutuste lõpetajad ning gümnaasiumi varem lõpetanud isikud.

3. Gümnaasiumi lõpetaja õpitulemused võõrkeeles

kuulamisel

- mõistab erinevate kõnelejate olmeteksti ja telefoni teel edastatud teateid eeldusel, et need on lähedased standardkeelele;
- suudab jälgida raadio- ja TV-uudiseid ja -teateid, et saada vajalikku infot;
- oskab eristada selgelt väljendatud tooni ja suhtumist, panna tähele rõhuasetusi ja mõttefraase;
- oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil temale tuntud elementide kaudu;
- teab oma emakeeles enam kasutatavate rahvusvaheliste sõnade tähendusi ning oskab neid teadmisi kasutada võõrkeelset teksti kuulates;
- suudab eristada kuuldu detaile ja järjestada sündmusi;
- suudab jälgida lühiloengut (5–10 min) ning eristada sellest olulist infot.

lugemisel

- suudab lugeda funktsionaalstiililt erinevaid tekste, nende hulgas mitmesuguseid kasutamisujuhiseid;
- suudab määratleda teksti peaideed (mis on kas välja öeldud või millele on vihjatud) ja autori eesmärged;
- oskab leida tekstist vajalikku või huvipakkuvat infot;
- oskab teksti mõistmiseks kasutada pealkirju, illustratsioone, jooniseid, skeeme, erinevaid kirjapilte;
- oskab tuletada tundmatute sõnade tähendust konteksti abil temale tuntud elementide kaudu (liitsõna üksikkomponendid ja sõnaliited);

- teab oma emakeeles kasutatavate rahvusvaheliste sõnade tähendusi ning oskab neid teadmisi kasutada võõrkeelset teksti lugedes;
- oskab leida õpitava võõrkeele vahendusel infot erinevatest allikatest, seda valida ja kasutada;
- oskab kasutada eriliigilisi sõnaraamatuid ja teatmeteoseid.

kirjutamisel

- oskab kirjutada teateid, ametlikke ja mitteametlikke kirju;
- oskab loetu ja kuuldu põhjal märkmeid teha, olulist kokku võtta;
- oskab täita ankeete ja vastata küsimustikele;
- oskab kirjutada elulookirjeldust (CV);
- oskab kirjutada kirjeldavaid, analüüsivaid ja arutlevaid kirjandeid, referaate ja lühiartikleid ajalehele;
- tunneb õigekirja ja lausemärgistusi, vajadusel oskab neid kontrollida teatmeteoste abil;
- oskab liigendada ja vormistada erinevaid tekste.

rääkimisel

- kasutab vastavale võõrkeelele omast intonatsiooni, rütmi ja rõhku;
- oskab vestelda põhiteematika ulatuses ning esitada ja põhjendada oma vaateid ja seisukohti;
- tunneb suhtlusetiketti ja oskab seda kasutada;
- oskab suhelda võõrkeeles nii vahetult kui ka telefoni teel;
- oskab vahetada infot, esitada küsimusi ja väljendada oma mõtteid ühiskondlike probleemide ja sündmuste kohta;
- oskab vestluses vajadusel kasutada kompensatsioonistrateegiaid.

4. Riigieksami ülesehitus

Eesti keele teise keelena riigieksam koosneb kirjalikust (kirjutamine, kuulamine, lugemine, keele struktuur) ja suulisest (rääkimine) osast.

Eksamiosa		Kestus	Max punkte	Ülesannete ja üksiküsimuste arv
I osa	Kirjutamine	90 min	20	2
<i>Vaheaeg 30 min</i>				
II osa	Kuulamine	40 min	20	4 / 25
III osa	Lugemine	60 min	20	3 / 25
IV osa	Keele struktuur	40 min	20	2 / 25
KOKKU :	Eksami kirjalik osa	260 min	80	11 / 75
V osa	Rääkimine	20 min	20	3

5. Riigieksami ülesanded ja mõõdetavad oskused

Osa	Ülesanded	Mõõdetavad oskused
I Kirjutamine	(pool)ametlik kiri (120 sõna, $\pm 10\%$)	kirjaliku teksti loomise oskus (sündmuste ja protsessi kirjeldamine, seletamine, veenmine, kaebuse esitamine, ettepaneku esitamine, info edastamine)
	kirjeldav, analüüsiv või arutlev kirjand etteantud teemal või väite põhjal, arvamussavaldus (160 sõna, $\pm 10\%$)	kirjaliku teksti loomise oskus (arvamuse väljendamine, arutlemine, poolt- ja vastuargumentide esitamine)
II Kuulamine	valikvastustega ülesanne (küsimusele vastuse valimine kolme variandi hulgast)	tekstist otsese/üksikasjaliku või kaudse/varjatud peamise mõtte, peamise detaili, kõneleja arvamuse või suhtumise äratundmine või järeldamine
	valikvastustega ülesanne (vastuse valimine kahe (õige-vale) variandi hulgast)	teksti peamisest mõttest arusaamine, info leidmine, kõnelejate määratlemine, kõneleja seisukoha selgitamine, teksti detailne mõistmine, järelduste tegemine, kaudselt esitatud infost arusaamine
	valikvastustega ülesanne (küsimusele vastuse valimine kolme variandi hulgast); A-variant: poolikule lausele kolme variandi hulgast sobiva lõpu valimine, B-variant: küsimusele kolme variandi hulgast vastuse valimine	tekstist üldine arusaamine, peamisest mõttest arusaamine, kaudselt esitatud mõttest arusaamine, järelduste tegemine, kõneleja seisukohtade mõistmine, olulise info mõistmine
	lühivastustega lünkülesanne (lausete täiendamine puuduva infoga)	tekstist üldine arusaamine, info leidmine, peamisest mõttest arusaamine, olulise info mõistmine
III Lugemine	valikvastustega ülesanne (küsimusele vastuse valimine kolme variandi hulgast, pikem tekst); A-variant: kolme variandi hulgast sobiva väite valimine, B-variant: küsimusele kolme variandi hulgast vastuse valimine	teksti põhisisu ja tähtsamate üksikasjade mõistmine, otseselt või kaudselt väljendatud suhtumise või arvamuse mõistmine
	vastustepangaga lünkülesanne (fraasi sobitamine lünka, ilukirjanduslik tekst)	tekstist üldine arusaamine, ülesehituse ja tekstisiseste seoste mõistmine
	vastustepangaga lünkülesanne (teksti sobitamine lünka, pikem tekst)	tekstist üldine arusaamine, ülesehituse ja tekstisiseste seoste mõistmine

IV Keele struktuur	valikvastustega lünkülesanne (nelja variandi hulgast õige valimine)	sõnavara ulatus, sõnakasutuse täpsus
	lühivastustega lünkülesanne (õige sõnavormi moodustamine)	grammatiliste vormide moodustamine ja kasutamine, sõnavara tundmine, õigekiri
V Rääkimine	pildi kirjeldus ja täpsustavad küsimused	üldine rääkimisoskus ja üldine suuline suhtlus: suuline esinemine, vestlus, seisukohtade põhjendamine ja selgitamine, kirjeldamine, kommenteerimine, arvamuse esitamine, ettepanekute tegemine, võrdlemine, vooruvahetus
	vestlus ja arutelu etteantud teemal	
	otsustamine	

* *Kuulamisosa tekste kuulatakse kaks korda.*

* *Lugemisosa tekstide kogupikkus on u 1450 sõna.*

* *Rääkimisosa algab sissejuhatava vestlusega, mida ei hinnata.*

6. Tekstitüübid ja allikad

Tekstide valikul on lähtutud põhimõttest, et teksti keeleline raskus ja teema sõltuks eksaminandide taustast ehk vanusest, haridusest, huvialadest jne. Kasutatakse autentseid tekste, mida on vajadusel tasemele vastavaks kohandatud. Kuulamisülesannete tekstide allikad on uudised; argivestlused, keskustelud, koosolekud; teadaanded; intervjuud, ülevaated, reportaažid, juhised; lühisõnumid/-teated; loengud; lugemisülesannetel kirjad ja teated (erakirjad, ametlikud kirjad, dokumendid, lugejakirjad, lühisõnumid jms); uudised; artiklid; arvustused; reportaažid; intervjuud; reklaamtekstid ja kuulutused; kasutusjuhised; ilukirjanduslikud tekstid.

7. Hindamine

Eesti keele teise keelena riigieksamit hindab haridus- ja teadusministri käskkirjaga kinnitatud hindamiskomisjon.

Riigieksamitöö hindamisel lähtutakse riigieksameid ettevalmistava komisjoni koostatud hindamisjuhendist.

Eksamitöö iga osaoskuse eest on võimalik saada maksimaalselt 20 punkti.

Kuulamis-, lugemis- ja keelestruktuuri ülesandeid hinnatakse võtme järgi.

Kirjutamisosa hindamise aluseks on hindamisskaala, milles arvestatakse kaht aspekti: 1) ülesande täitmine ja teksti sisu; 2) keelekasutus. Mõlemat aspekti hinnatakse skaalal 0–5. Riigieksami kirjutamisosa hindavad standardiseerimiskoolituse läbinud eksperdid. Kirjutamisosa hindab kaks hindajat. Kui kahe hindaja punktide vahe on suurem kui 4, läheb eksamitöö kolmandale hindamisele, misjärel kujuneb lõpptulemuseks kahe lähema hindepallide arvu keskmine.

Rääkimisosa hinnatakse skaalal 0-10. Hindamisskaala järgi arvestatakse ülesande täitmise edukust, suhtlusoskust, kõnevoorde sidusust, parafraseerimisoskust, aga ka sõnavara ja grammatika tundmist ning kõne arusaadavust. Rääkimisosa hinnatakse kui tervikut, see tähendab, et ülesande täitmist ja keelekasutust eraldi ei hinnata.

Eksaminandi vastust hindab kaks hindajat (kooli- ja välishindaja). Kõik vastused salvestatakse.